Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб’яднанне
па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

ІНАВАЦЫЙНЫ БІБЛІЯТЭЧНЫ МЕНЕДЖМЕНТ

Тыпавая вучэбная праграма
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-23 01 11 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць
(па напрамках),
напрамку спецыяльнасці
1-23 01 11-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць
(менеджмент)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мінск 2017

СКЛАДАЛЬНІКІ:
Н. Я. Петушка, дацэнт кафедры менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат педагагічных навук, дацэнт;
Ю. М. Галкоўская, дацэнт кафедры менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат педагагічных навук

РЭЦЭНЗЕНТЫ:
вучоны савет дзяржаўнай установы «Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі»;
Ю. А. Пераверзева, загадчык аддзела камплектавання фондаў дзяржаўнай установы «Нацыянальная бібліятэка Беларусі», кандыдат педагагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ў ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:
кафедрай менеджменту інфармацыйна-дакументнай сферы ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 7 ад 22.02.2016 г.);
прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 3 ад 15.03.2016 г.);
навукова-метадычным саветам па бібліятэказнаўстве і бібліяграфіі вучэбна-метадычнага аб'яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 2 ад 22.03.2016 г.)

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч
Адказныя за выпуск: Н. Я. Петушка, Ю. М. Галкоўская

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент» распрацавана для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-23 01 11 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (па напрамках) для напрамку спецыяльнасці 1-23 01 11-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (менеджмент).

Вучэбная дысцыпліна «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент» забяспечвае прафесійную падрыхтоўку бібліятэчных спецыялістаў у сферы арганізацыі і эканомікі бібліятэчнай справы, садзейнічае развіццю кампетэнцый у кірунку інавацыйнага менеджменту, фарміруе веды і ўменні, неабходныя для кіравання бібліятэкай ва ўмовах павышэння іх сацыякультурнай значнасці ў грамадстве.

Актуальнасць вывучэння гэтай вучэбнай дысцыпліны абумоўлена спецыфікай функцыянавання бібліятэкі як гаспадарчага суб'екта, прымяненнем эканамічных падыходаў і форм ініцыятыўнага гаспадарання ў практыцы работы бібліятэк. Такі стан патрабуе не толькі адаптацыі сродкаў і метадаў інаватыкі да бібліятэчнай справы, але і пошуку ўласных падыходаў да вывучэння, здзяйснення інавацыйнай дзейнасці і кіравання зменамі ў бібліятэках.

Вучэбная дысцыпліна «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент» структуравана па раздзелах і тэмах, якія ўяўляюць сабой адносна самастойныя ўзбуйненыя дыдактычныя адзінкі зместу навучання. Змест тэм абапіраецца і спалучаецца з набытымі студэнтамі ведамі і ўменнямі пры вывучэнні дысцыплін цыкла агульнанавуковых і агульнапрафесійных дысцыплін – «Асновы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю», «Тэорыя інфармацыі і дакументалогія», «Бібліятэказнаўства» і абавязковых спецыяльных дысцыплін – «Інфармацыйныя рэсурсы», «Бібліятэчна-інфармацыйнае абслугоўванне», «Бібліятэчна-інфармацыйны маркетынг і менеджмент».

Мэта вучэбнай дысцыпліны – засваенне студэнтамі тэарэтычных заканамернасцей развіцця бібліятэчнай інаватыкі, яе спецыфікі, асаблівасцей арганізацыі і ажыццяўлення важнейшых кірункаў практычнай інавацыйнай і навукова-метадычнай дзейнасці бібліятэк.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

– пазнаёміць студэнтаў з асноўнымі паняццямі і тэрміналогіяй вывучаемай дысцыпліны;

– засвоіць веды па гісторыі станаўлення інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту ў кантэксце развіцця інфармацыйна-дакументных камунікацый і тэхналогій, сацыяльна-культурных змен у грамадстве;

– засвоіць веды па метадалогіі інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту: асноўныя падыходы, катэгорыі і ключавыя элементы; па агульных пытаннях арганізацыі бібліятэчнай інавацыйнай дзейнасці; засвоіць прынцыпы і спосабы кіравання інавацыйным працэсам і новаўвядзеннямі ў бібліятэках;

– сфарміраваць уменні прымяняць веды, якія тычацца інавацыйнай, навукова-метадычнай дзейнасці бібліятэк: авалоданне методыкай падрыхтоўкі арганізацыйна-распарадчай дакументацыі, метадычных выданняў, методыкамі правядзення метадычнага маніторынгу ў бібліятэках; сфарміраваць уменні прымяняць веды, якія тычацца збору, разліку адносных і сярэдніх велічынь, групоўкі і зводкі статыстычных даных, ажыццяўлення статыстычнага аналізу; планавання дзейнасці бібліятэк, правядзення кансультацый для супрацоўнікаў бібліятэк па найбольш актуальных пытаннях бібліятэчнай практыкі, ажыццяўлення аналізу і прагназавання дзейнасці бібліятэк;

– раскрыць патэнцыял інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту як інструмента кіравання інавацыйнымі працэсамі ў бібліятэчна-інфармацыйнай сферы, як інструмента эфектыўнага аднаўлення і ўдасканалення прафесійнай дзейнасці;

– сфарміраваць аналітычную кампетэнцыю даследчыкаў, забяспечыць разуменне спецыфікі і значнасці інавацыйнай дзейнасці для развіцця і ўдасканалення бібліятэк;

– развіць здольнасці да пастаяннай самаадукацыі і эфектыўнай самарэалізацыі ў прафесіі.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнт павінен *ведаць:*

– асновы тэорыі інавацый і інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту;

– тэарэтыка-метадалагічныя асновы кіравання інавацыйным працэсам у бібліятэцы;

– кірункі і прынцыпы навукова-метадычнага забеспячэння інавацыйнай дзейнасці бібліятэк;

– методыку ацэнкі эфектыўнасці інавацыйна-метадычнай дзейнасці бібліятэкі;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

умець:

– выкарыстоўваць тэарэтычныя, арганізацыйна-метадычныя і тэхнолага-інавацыйныя веды ў прафесійнай практычнай і навуковай дзейнасці;

– карыстацца маркетынгавай стратэгіяй развіцця бібліятэкі для пашырэння наменклатуры інавацыйнай прадукцыі, засваення новых тэхналогій навуковай і інавацыйна-метадычнай вытворчасці;

– распрацоўваць мерапрыемствы павышэння эфектыўнасці інавацыйна-метадычнай дзейнасці бібліятэкі;

– выкарыстоўваць вопыт работы ўстаноў культуры ў галіне інавацыйна-метадычнай дзейнасці бібліятэк;

валодаць:

– навыкамі складання інфармацыйна-аналітычных матэрыялаў па прыярытэтных кірунках інавацыйна-метадычнай дзейнасці;

– методыкамі распаўсюджвання інавацыйна-метадычнага вопыту.

З ліку эфектыўных педагагічных метадаў і тэхналогій навучання, якія садзейнічаюць набыццю студэнтамі тэарэтычных, арганізацыйна-метадычных і тэхнолага-інавацыйных ведаў у галіне інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту і фарміраванні ў іх вопыту самастойнага вырашэння разнастайных задач, вылучаюцца наступныя:

– тэхналогіі вучэбна-даследчыцкай дзейнасці;

– праектныя тэхналогіі;

– метад праблемнага выкладання;

– метад дзелавой гульні;

– метад вывучэння нарматыўна-рэгламентуючых дакументаў.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент» па напрамку спецыяльнасці 1-23 01 11-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (менеджмент) павінна забяспечыць фарміраванне наступных кампетэнцый.

Акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

АК-5. Быць здольным параджаць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам для вырашэння праблем.

Сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-6. Умець працаваць у камандзе.

Прафесійныя кампетэнцыі:

Сацыяльна-культурная дзейнасць

ПК-5. Весці бібліятэчнае абслугоўванне розных груп карыстальнікаў.

ПК-7. Фарміраваць інфармацыйную культуру карыстальнікаў.

Інавацыйна-метадычная дзейнасць

ПК-12. Вывучаць, аналізаваць і ўкараняць сусветны вопыт інавацыйнай дзейнасці бібліятэк і інфармацыйных цэнтраў.

ПК-13. Аказваць кансалтынгавую дапамогу па разнастайных кірунках бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці.

ПК-14. Распрацоўваць метадычныя матэрыялы і рэкамендацыі, арганізацыйна-тэхналагічную дакументацыю.

Навукова-даследчая дзейнасць

ПК-15. Выкарыстоўваць сучасныя дасягненні навукі і перадавых тэхналогій і ўкараняць іх у практычную дзейнасць.

Вытворча-тэхналагічная дзейнасць

ПК-23. Укараняць прынцыпы інавацыйнага менеджменту і сістэмы менеджменту якасці ў работу бібліятэкі.

Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент» выкарыстоўваюцца наступныя формы: аўдыторная і групавая.

Паспяховаму засваенню вучэбнай дысцыпліны спрыяе ўключэнне заданняў па дысцыпліне ў праграму вытворчай практыкі.

У адпаведнасці з адукацыйным стандартам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент» для напрамку спецыяльнасці 1-23 01 11-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (менеджмент) усяго адведзена 144 гадзіны, з якіх 80 гадзін – аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: 38 гадзін – лекцыі, 10 гадзін – семінары, 32 гадзіны – практычныя заняткі.

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў студэнтаў – залік і экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін			
	усяго	лекцыі	сем.	практ. зан.
Уводзіны	1	1		
Раздзел І. Асновы бібліятэчнай інаватыкі				
Тэма 1. Інаватыка як навука пра інавацыі	6	4	2	
Тэма 2. Асноўныя кірункі інавацыйных змен у бібліятэцы	4	4		
Тэма 3. Інавацыйны працэс у бібліятэцы	18	4		14
Тэма 4. Інавацыйны менеджмент у бібліятэчнай сферы	6	4	2	
Тэма 5. Эфектыўнасць інавацый у бібліятэцы	5	1		4
Раздзел ІІ. Навукова-метадычная дзейнасць у сістэме інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту				
Тэма 6. Навукова-метадычнае забеспячэнне дзейнасці бібліятэк: сутнасць і асноўныя напрамкі	2	2		
Тэма 7. Навукова-інавацыйны патэнцыял аналітычнай дзейнасці бібліятэк. Метадычны маніторынг	4	2		2
Тэма 8. Кансалтынгавае і інфармацыйна-метадычнае забеспячэнне бібліятэчна-інфармацыйных устаноў	4	2		2
Тэма 9. Дзейнасць метадычных цэнтраў па распаўсюджванні інавацыйнага вопыту	4	2	2	
Тэма 10. Павышэнне кваліфікацыі бібліятэчных кадраў як кірунак навукова-метадычнай дзейнасці	4	2		2
Раздзел ІІІ. Бібліятэчная статыстыка як сродак аналізу дзейнасці бібліятэк				
Тэма 11. Роля бібліятэчнай статыстыкі ў забеспячэнні інавацыйнага развіцця бібліятэк	4	2	2	

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 12. Стандартызацыя бібліятэчнай статыстыкі	2	2		
Тэма 13. Паказчыкі бібліятэчнай статыстыкі: збор, разлік, аналіз	10	2		8
Тэма 14. Этапы статыстычнага даследавання	2	2		
Тэма 15. Вымярэнне эфектыўнасці дзейнасці бібліятэк і бібліятэчная статыстыка. Замежныя методыкі ацэнкі дзейнасці бібліятэк	4	2	2	
Разам…	**80**	**38**	**10**	**32**

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Прадмет, змест і задачы вучэбнай дысцыпліны «Інавацыйны бібліятэчны менеджмент». Яе месца ў сістэме прафесійнай падрыхтоўкі будучага спецыяліста. Практычная накіраванасць вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту як умова гарманічнага развіцця бібліятэк і ўдасканалення іх практычнай дзейнасці. Веды, уменні, вопыт, якія набываюць студэнты ў працэсе вывучэння вучэбнай дысцыпліны. Яе ўзаемасувязі з іншымі спецыяльнымі прадметамі інфармацыйна-дакументнага цыкла. Асноўныя віды вучэбных заняткаў і арганізацыя самастойнай работы студэнтаў. Формы кантролю. Характарыстыка забяспечанасці вучэбнай дысцыпліны вучэбна-метадычнай дакументацыяй.

Раздзел I. Асновы бібліятэчнай інаватыкі

Тэма 1. Інаватыка як навука пра інавацыі

Абгрунтаванне значнасці інавацый для развіцця грамадства. Уклад інавацый як формы навукова-тэхнічнага прагрэсу ў эканамічнае, культурнае і сацыяльнае развіццё грамадства. Айчынныя і сусветныя тэндэнцыі інавацыйнага развіцця. Спецыфіка інавацый у эканоміцы, сацыяльнай і культурнай сферы.

Станаўленне і эвалюцыя інаватыкі. Задачы інаватыкі ў сучасным грамадстве.

Асноўныя нарматыўныя дакументы, якія рэгулююць працэс інавацыйнага развіцця і ўкаранення інавацый.

Падыходы да вызначэння інавацый, класічныя вызначэнні, новыя вызначэнні. Спецыфіка тэрмінаў «інавацыя», «навізна», «новаўвядзенне». Тэрміны, якія характарызуюць інавацыйную дзейнасць. Спецыфіка разумення гэтых тэрмінаў у эканоміцы, сацыяльнай і культурнай сферы.

Метадалагічныя падыходы да інаватыкі. Сістэмна-дзейная канцэпцыя інавацый. Маркетынгавая канцэпцыя інавацый.

Групоўка інавацый, яе значэнне. Класіфікацыя інавацый па розных прыкметах.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 2. Асноўныя кірункі інавацыйных змен у бібліятэцы

Фактары і ўмовы ўкаранення інавацый у дзейнасць бібліятэк. Інавацыйная дзейнасць бібліятэк у кантэксце новай грамадскай рэальнасці. Інавацыйная палітыка ў стратэгічным кіраванні бібліятэкай. Змест бібліятэчнай інаватыкі, яе мэты.

Змены зместу, форм, метадаў дзейнасці бібліятэк у кантэксце ўкаранення інавацый. Асноўныя сферы ўкаранення інавацый у дзейнасць бібліятэк: сацыяльная, арганізацыйна-кіраўнічая, змястоўна-дзейнасная, тэхналагічная, фінансава-эканамічная. Класіфікацыя бібліятэчных інавацый. Існуючыя падыходы да класіфікацыі інавацый у бібліятэчнай справе.

Тэма 3. Інавацыйны працэс у бібліятэцы

Змест і структура інавацыйнага працэсу ў бібліятэцы. Этапы інавацыйнага працэсу: інавацыя; вывучэнне бібліятэчнай практыкі; пошук, выяўленне і вывучэнне навін; стварэнне навін.

Інавацыйная заяўка: сутнасць і складаючыя элементы. Інавацыйная прапанова: сутнасць і складаючыя элементы. Асаблівасці рынку інавацыйных прапаноў у навукова-тэхнічнай і сацыяльнай сферах. Структура інавацыйнай заяўкі і інавацыйнай прапановы.

Інавацыйны праект у бібліятэцы: віды, распрацоўка. Праектная работа як цыкл работ: этапы здзяйснення. Інавацыйны праект – прызначэнне, характарыстыка, структура і асаблівасці складання і выкарыстання. Інавацыйны праект як дакумент знешняга інфармавання і ўнутранага выкарыстання. Экспертыза інавацыйных праектаў бібліятэкі. Фарміраванне праектных груп і асаблівасці работы бібліятэчнага персаналу ў праектных групах.

Тэма 4. Інавацыйны менеджмент у бібліятэчнай сферы

Навуковыя канцэпцыі інавацыйнага менеджменту. Мэты і змест стратэгічнага кіравання зменамі. Трансфармацыя місіі бібліятэкі ў адпаведнасці з патрабаваннямі асяроддзя.

Інавацыйная палітыка ў стратэгічным кіраванні бібліятэкай. Задачы і этапы стратэгічнага планавання дзейнасці бібліятэк. Стратэгічны план, мэтавыя праграмы развіцця і інавацыйныя праекты як дакументы, якія вызначаюць інавацыйную палітыку бібліятэкі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Маркетынг у стратэгічным кіраванні і рэалізацыі інавацыйнай палітыкі. Маркетынгавыя даследаванні і бібліятэчныя інавацыі. Сутнасць і функцыі планавання інавацый. Метады планавання: навукова-тэхнічнае прагназаванне, каштарысна-нарматыўны і інш.

Сутнасць і змест інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту. Этапы (падыходы) станаўлення і развіцця інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту: фактарны, функцыянальны, сістэмны і сітуацыйны.

Задачы і функцыі (прадметныя, працэсуальныя, сацыяльна-псіхалагічныя) інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту.

Сутнасць і асноўныя прыёмы інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту. Арганізацыя работ па распаўсюджванні і прасоўванні навін. Попыт і прапанова на рынку навін.

Прыёмы, якія ўплываюць толькі на вытворчасць інавацый у бібліятэцы: спосабы маркетынгавага ўплыву на інавацыі; бенчмаркетынг як спосаб вывучэння дзейнасці канкурэнтаў з мэтай выкарыстання іх вопыту.

Прыёмы, якія ўздзейнічаюць толькі на рэалізацыю, прасоўванне і дыфузію інавацый: коштавы прыём кіравання; франтаванне рынку.

Прыёмы, якія ўздзейнічаюць як на вытворчасць, так і на рэалізацыю, прасоўванне і дыфузію інавацый; інжынірынг інавацый; брэнд-стратэгія інавацыі.

Кантроль у інавацыйным бібліятэчным менеджменце – віды, мэты, формы кантролю; улік, справаздачнасць і аналіз у інавацыйным бібліятэчным менеджменце.

Тэма 5. Эфектыўнасць інавацый у бібліятэцы

Ацэнка эфектыўнасці інавацый. Змест паняццяў «эфект» і «эфектыўнасць». Віды эфекту інавацый. Метады ацэнкі эканамічнай эфектыўнасці інавацыйных праектаў: экспертныя меркаванні, мнагамерныя крытэрыі адзнак: прывабнасць галіны, магчымасці пранікнення ў яе канкурэнтаў, уплыў на канкурэнтаздольнасць новага прадукту/паслугі ў цэлым, магчымасці выкарыстання распрацовак для ўдасканалення ўжо створаных прадуктаў/паслуг, уплыў вытворчасці і збыту новага прадукту/паслугі на фінансавы стан бібліятэкі.

Прыклады разліку паказчыкаў дзейнасці інавацыйнай установы: эфектыўнасць навіны і механізмы яе інвесціравання.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел II. Навукова-метадычная дзейнасць у сістэме інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту

Тэма 6. Навукова-метадычнае забеспячэнне дзейнасці бібліятэк: сутнасць і асноўныя напрамкі

Узаемасувязь інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту і навукова-метадычнай дзейнасці бібліятэк. Навукова-метадычнае забеспячэнне дзейнасці бібліятэк: азначэнне паняцця, асноўныя мэты і задачы на сучасным этапе. Узроўні навукова-метадычнага забеспячэння дзейнасці бібліятэк.

Асноўныя прынцыпы навукова-метадычнага забеспячэння дзейнасці бібліятэк: навуковасць, актыўнасць, рэкамендацыйнасць, дыферэнцыраваны падыход, непасрэдная сувязь з бібліятэкамі, аператыўнасць, сістэматычнасць і планавасць.

Функцыі навукова-метадычнага забеспячэння бібліятэчнай дзейнасці: інфармацыйная, педагагічная, арганізацыйная, навукова-даследчая. Узаемасувязь навукова-даследчай і навукова-метадычнай дзейнасці.

Асноўныя кірункі навукова-метадычнага забеспячэння: аналітычная дзейнасць, кансультатыўна-метадычная дзейнасць, дзейнасць па фарміраванні і садзейнічанні засваення бібліятэчных новаўвядзенняў, павышэнне кваліфікацыі бібліятэчных кадраў.

Дыскусійныя пытанні метадычнага забеспячэння дзейнасці бібліятэк у сучасных умовах.

Тэма 7. Навукова-інавацыйны патэнцыял аналітычнай дзейнасці бібліятэк. Метадычны маніторынг

Метадычны маніторынг як сістэма назірання за зменамі ў дзейнасці бібліятэк. Вызначэнне паняцця «метадычны маніторынг». Яго аб’екты і асноўныя крыніцы інфармацыі. Акумуліраванне звестак у сістэме метадычнага маніторынгу. Інфармацыйна-пошукавы апарат метадычнага маніторынгу.

Абследаванне дзейнасці бібліятэк як асноўны метад атрымання інфармацыі для яго наступнага аналізу. Асноўныя метады абследавання бібліятэк: непасрэднае назіранне, вывучэнне дакументаў, гутаркі з бібліятэчнымі супрацоўнікамі і карыстальнікамі, метад анкетнага апытання.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Віды абследавання бібліятэк. Мэты і аб’екты франтальнага і тэматычнага абследаванняў. Этапы правядзення абследавання. Методыка абследавання бібліятэк.

Аналіз бібліятэчнай практыкі: аналіз зместу дзейнасці бібліятэк, аналіз метадаў і вынікаў работы. Колькасны і якасны аналіз, іх асноўныя метады.

Сістэматызацыя фактычнага матэрыялу. Выніковыя дакументы аналітычнай дзейнасці: статыстычныя зводкі, заключэнні па справаздачах і планах бібліятэк, агляды дзейнасці бібліятэк. Методыка складання аглядаў дзейнасці бібліятэк. Выкарыстанне вынікаў аналітычнай дзейнасці ў метадычным забеспячэнні работы бібліятэк і ва ўдасканаленні функцыянавання бібліятэкі як сацыяльнага інстытута.

Тэма 8. Кансалтынгавае і інфармацыйна-метадычнае забеспячэнне бібліятэчна-інфармацыйных устаноў

Кансалтынгавая і інфармацыйна-метадычная дапамога бібліятэкарам як традыцыйныя формы навукова-метадычнага кансультавання. Асноўныя патрабаванні да навукова-метадычнага кансультавання. Формы навукова-метадычнага кансультавання.

Падрыхтоўка, выданне і распаўсюджванне метадычных выданняў як асноўны шлях актыўнага кансультатыўна-метадычнага ўздзеяння. Сістэма метадычных выданняў для бібліятэк, асноўныя віды і групы: метадычныя дапаможнікі; інструктыўна-метадычныя дапаможнікі; вучэбна-метадычныя дапаможнікі; інфармацыйныя дапаможнікі; апісанні бібліятэчных наваўвядзенняў; бібліяграфічныя дапаможнікі ў дапамогу бібліятэкару; метадычныя выданні комплекснага характару.

Патрабаванні да зместу і складу метадычных выданняў. Вывучэнне эфектыўнасці выкарыстання метадычных рэкамендацый і інш.

Тэма 9. Дзейнасць метадычных цэнтраў па распаўсюджванні інавацыйнага вопыту

Інавацыйная дзейнасць у бібліятэках, яе сутнасць і змест. Сутнасныя адрозненні тэрмінаў «інавацыя» і «новаўвядзенне». Мэта інавацыйнай дзейнасці бібліятэк. Асноўныя класы новаўвядзенняў, характэрных для бібліятэчнай практыкі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вызначэнне паняцця «кіраванне новаўвядзеннямі». Кіраванне новаўвядзеннямі як эфектыўны сродак удасканалення дзейнасці бібліятэк. Прынцыпы, якія ляжаць у аснове кіравання новаўвядзеннямі.

Характарыстыка асноўных этапаў інавацыйнай дзейнасці метадычных цэнтраў бібліятэк: вывучэнне бібліятэчнай практыкі, выяўленне новаўвядзенняў альбо іх стварэнне з дапамогай эксперыментальных метадаў, вывучэнне і ацэнка новаўвядзення, укараненне новаўвядзення і дапамога бібліятэкам у яго засваенні, кантроль за засваеннем.

Інфармацыйнае забеспячэнне інавацыйнай дзейнасці. Інфармаванне аб новаўвядзеннях. Метады распаўсюджвання новаўвядзенняў.

Тэма 10. Павышэнне кваліфікацыі бібліятэчных кадраў як кірунак навукова-метадычнай дзейнасці

Павышэнне кваліфікацыі кадраў бібліятэкі як неабходная ўмова развіцця персаналу і ўдасканалення дзейнасці бібліятэкі. Патрабаванні да сістэмы павышэння кваліфікацыі: усеагульнасць, дыферэнцыраваны падыход, развіццё творчай ініцыятывы бібліятэкараў, сістэматычнасць і паслядоўнасць. Асноўныя напрамкі і формы павышэння кваліфікацыі бібліятэчных кадраў: курсы павышэння кваліфікацыі, навукова-практычныя канферэнцыі, семінары, практыкумы, стажыроўкі.

Інавацыйныя метады і формы навучання ў сістэме павышэння кваліфікацыі бібліятэчных спецыялістаў. Самаадукацыя як важнейшая форма павышэння кваліфікацыі бібліятэкараў. Удасканаленне сістэмы павышэння кваліфікацыі метадыстаў. Інфармацыйнае забеспячэнне сістэмы павышэння кваліфікацыі бібліятэчных кадраў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел III. Бібліятэчная статыстыка як сродак аналізу дзейнасці бібліятэк

Тэма 11. Роля бібліятэчнай статыстыкі ў забеспячэнні інавацыйнага развіцця бібліятэк

Бібліятэчная статыстыка: існуючыя пункты гледжання на азначэнне паняцця. Шырокае і вузкае разуменне бібліятэчнай статыстыкі. Аб’ект статыстычнага даследавання ў бібліятэчнай

статыстыцы: шырокае і вузкае разуменне. Прадмет бібліятэчнай статыстыкі. Агульная мэта бібліятэчнай статыстыкі, задачы бібліятэчнай статыстыкі.

Структура бібліятэчнай статыстыкі ў шырокім і вузкім сэнсах. Узроўні бібліятэчнай статыстыкі: іх агульная характарыстыка.

Суб'екты, якім патрэбна бібліятэчная статыстыка. Роля бібліятэчнай статыстыкі ў кіраванні бібліятэчнай справай краіны ўвогуле і асобнымі бібліятэкамі ў прыватнасці.

Тэма 12. Стандартызацыя бібліятэчнай статыстыкі

Сутнасць стандартызацыі і яе роля ў галіне бібліятэчнай статыстыкі. Узроўні стандартызацыі бібліятэчнай статыстыкі.

Дзейнасць IFLA і ISO ў галіне ўдасканалення паказчыкаў дзейнасці бібліятэк. Маніфест IFLA аб бібліятэчнай статыстыцы (2010). Асноўныя замежныя стандарты ў галіне бібліятэчнай статыстыкі, у тым ліку стандарт ISO 2789 : 2013 Інфармацыя і дакументацыя. Міжнародная бібліятэчная статыстыка, ISO 11620 : 2014 Інфармацыя і дакументацыя. Паказчыкі эфектыўнасці работы бібліятэк і інш.

Нацыянальны стандарт па бібліятэчнай статыстыцы Рэспублікі Беларусь СТБ 7.20-2000 Бібліятэчная статыстыка. Асноўныя палажэнні: агульная характарыстыка стандарту. Перспектывы ўдасканалення нацыянальнага бібліятэчнага стандарту.

Тэма 13. Паказчыкі бібліятэчнай статыстыкі: збор, разлік, аналіз

Статыстычныя паказчыкі: змест паняцця. Уліковая функцыя статыстычных паказчыкаў. Статыстычны паказчык як колькасная мадэль з'яў ці працэсаў дзейнасці бібліятэк. Статыстычныя паказчыкі і планаванне дзейнасці: роля статыстычных паказчыкаў у кіраванні бібліятэчнай дзейнасцю. Сістэма статыстычных паказчыкаў і яе характэрныя рысы. Адрозненні планавых і ўлікова-статыстычных паказчыкаў.

Асноўныя віды статыстычных паказчыкаў – абсалютныя, адносныя, сярэднія паказчыкі – змест паняццяў і агульная характарыстыка. Сутнасць абсалютных паказчыкаў. Тры асноўныя групы адносных паказчыкаў: паказчыкі дынамікі (каэфіцыент, тэмп росту, тэмп прыросту); паказчыкі структуры; паказчыкі інтэнсіўнасці. Віды сярэдніх паказчыкаў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Прыклады кожнага віду паказчыкаў. Асаблівасці збору і вылічэння гэтых паказчыкаў.

Комплекс паказчыкаў афіцыйнай бібліятэчнай статыстыкі. Форма дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці ў Рэспубліцы Беларусь – форма 1-бібліятэка (Мінкультуры) «Справаздача аб дзейнасці публічнай бібліятэкі», яе агульная характарыстыка.

Тэма 14. Этапы статыстычнага даследавання

Змест паняцця «статыстычнае даследаванне». Этапы статыстычнага даследавання.

Статыстычнае назіранне: змест паняцця. Галоўная задача статыстычнага назірання. Даныя статыстычнага назірання як складаючая частка кіруючай інфармацыйнай сістэмы бібліятэкі, патрабаванні да іх. Праграма статыстычнага назірання: агульная характарыстыка. Падзел статыстычных назіранняў па спосабе арганізацыі, па ахопе адзінак сукупнасці, па часе правядзення, па крыніцах звестак. Агульная характарыстыка вылучаных відаў, арганізацыйных форм і спосабаў правядзення статыстычнага даследавання.

Групоўка і зводка матэрыялу: змест паняццяў і агульная характарыстыка. Паслядоўнасць выканання работ над данымі статыстычнага назірання пры групоўцы і зводцы статыстычных даных. Задачы групоўкі даных і адпаведныя задачам віды групоўкі (тыпалагічная, структурная, аналітычная). Упарадкаванне эмпірычных даных: сутнасць і прыёмы ўпарадкавання. Таблічнае прадстаўленне статыстычных даных як сродак упарадкавання эмпірычных даных. Графічнае адлюстраванне эмпірычных даных: сутнасць і прызначэнне. Зводка як этап упарадкавання і сістэматызацыі статыстычных даных.

Статыстычны аналіз як заключная стадыя статыстычнага даследавання: агульная характарыстыка. Задачы і парадак ажыццяўлення статыстычнага аналізу.

Тэма 15. Вымярэнне эфектыўнасці дзейнасці бібліятэк і бібліятэчная статыстыка. Замежныя методыкі ацэнкі дзейнасці бібліятэк

Бібліятэчная статыстыка і вымярэнне эфектыўнасці работы: узаемасувязь і адрозненні. Замежны вопыт выкарыстання статыстычных паказчыкаў для ацэнкі эфектыўнасці бібліятэк.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Стандарт ISO 11620 : 2014 Інфармацыя і дакументацыя. Паказчыкі эфектыўнасці работы бібліятэк, агульная характарыстыка.

Вызначэнне паняцця «паказчык эфектыўнасці». Сутнасць і асноўныя ўласцівасці паказчыкаў эфектыўнасці. Паказчыкі дзейнасці бібліятэк як інструмент ацэнкі і супастаўлення вынікаў дзейнасці бібліятэк, вымярэння эфектыўнасці работы. Патрабаванні, якім павінны адпавядаць паказчыкі эфектыўнасці. Прыклады паказчыкаў эфектыўнасці бібліятэк.

Кірункі ўдасканалення паказчыкаў бібліятэчнай статыстыкі, паказчыкаў эфектыўнасці ў замежжы. Замежныя методыкі ацэнкі дзейнасці: Servqual, Libqual, Benchmarking і інш. Сутнасць гэтых методык.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Басов, С. Проблемы и перспективы перестройки методической работы: взгляд из 1988 года / С. Басов // Библиотечное дело. – 2010. – № 11 (125). – С. 2–7.

2. Бачалдин, Б. Н. «Менеджмент в научно-методической работе», отрывки / Б. Н. Бачалдин, Л. М. Инькова // Молодые в библиотечном деле. – 2014. – № 3. – С. 58–72.

3. Библиотечная статистика / М. Н. Колесникова // Менеджмент библиотечно-информационной деятельности: учебник для вузов / М. Н. Колесникова. – М. : Либерея-Бибинформ, 2009. – С. 137–146.

4. Библиотечная статистика / И. М. Суслова // Менеджмент библиотечно-информационной деятельности : учебник для вузов культуры и искусств / И. М. Суслова, В. М. Клюев ; под общ. ред. И. М. Сусловой ; МГУКИ. – СПб. : Профессия, 2009. – С. 373–387.

5. Бородина, В. А. Информационное обслуживание: описание, таблицы для методиста / В. А. Бородина. – М. : Либерея-Бибинформ, 2013. – 79 с. – (Серия «Библиотекарь и время. XXI век» ; вып. 144).

6. Ванеев, А. Н. Методическое обеспечение библиотечной деятельности : учеб. пособие / А. Н. Ванеев ; СПбГУКИ. – М., 2002. – 140 с. – (Серия «Современная библиотека» ; вып. 10).

7. Гусева, Е. Н. Инновации в библиотеке : сб. ст. / сост. : М. Я. Дворкина, Е. Н. Гусева. – М. : Пашков дом, 2010. – 132 с.

8. Гусева, Е. Н. Инновационное развитие библиотечно-информационной сферы / Е. Н. Гусева // Науч. и техн. б-ки. – 2009. – № 11. – С. 7–15.

9. Гусева, Е. Н. Управление инновациями в библиотечной сфере. Особенности, факторы, условия / Е. Н. Гусева // Информ. бюллетень РБА. – 2009. – № 53. – С. 7–9.

10. Долгополова, Е. Статистический учет и оценка эффективности обслуживания пользователей / Е. Долгополова // Бібліятэчны свет. – 2008. – № 3. – С. 12–18.

11. Качанова, Е. Ю. Инновационно-методическая работа библиотек : учеб. пособие / Е. Ю. Качанова ; науч. ред. А. Н. Ванеев ; ХГИИК. – СПб. : Профессия, 2007. – С. 193–201.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

12. Клюев, В. К. Менеджмент ресурсного потенциала библиотеки : учеб.-метод. пособие / В. К. Клюев. – М. : Литера, 2011. – 112 с.

13. Красильникова, И. Ю. Инновационный вектор развития взаимного использования библиотечных ресурсов / И. Ю. Красильникова // Информ. бюллетень РБА. – 2012. – № 65. – С. 102–105.

14. Матлина, С. Об инновациях без восторгов и оваций / С. Матлина // Библиотечное дело. – 2008. – № 6. – С. 2–10.

15. Меньщикова, С. П. Современные критерии и показатели оценки качества библиотечной деятельности: практ. пособие / С. П. Меньщикова. – М. : Литера, 2009. – 93 с. – (Серия «Современная библиотека» ; вып. 48).

16. Мобильные библиотеки. Мобильные библиотечные онлайновые услуги : сб. публ. / под ред. Дж. Нидхем, М. Элли ; науч. ред. д-р техн. наук, проф. Я. Л. Шрайберг ; пер. Е. В. Малявская, В. В. Зверевич. – СПб. : Профессия, 2012. – 368 с.

17. Научно-методическое обеспечение библиотечно-информационной деятельности / И. М. Суслова // Менеджмент библиотечно-информационной деятельности : учебник для вузов культуры и искусств / И. М. Суслова, В. М. Клюев ; под общ. ред. И. М. Сусловой ; МГУКИ. – СПб. : Профессия, 2009. – С. 337–359.

18. Ратникова, О. Л. Организационно-технологические проблемы взаимодействия инновационной и методической деятельности / О. Л. Ратникова // Библиотечное дело – XXI век: науч.-практ. сб. / Рос. гос. б-ка. – М., 2003. – Вып. 2(6). – С. 286–300. – (Прил. к журн. «Библиотековедение»).

19. СТБ 7.20-2000. Бібліятэчная статыстыка. Асноўныя палажэнні = Библиотечная статистика. Основные положения. – Введ. 01.09.2000. – Мінск : Дзяржстандарт, б. г. [2000]. – 6 с. – (Сістэма стандартаў па інфармацыі, бібліятэчнай і выдавецкай справе).

Дадатковая

1. Бражникова, С. Четко выверенная стратегия. Научно-методическая работа / С. Бражникова // Библиотечное дело. – 2015. – № 16. – С. 22–27.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2. *Брежнева, В. В.* Информационное обслуживание : учеб. пособие / В. В. Брежнева, Р. С. Гиляревский. – СПб. : Профессия, 2012. – 368 с. – (Библиотека).

3. Веб 2.0, библиотеки и информационная грамотность : сб. публ. / под ред. П. Годвина, Дж. Паркера. – СПб. : Профессия, 2011. – 238 с.

4. *Голубенко, Н. Б.* Библиотечное дело: инновации и перспективы / Н. Б. Голубенко. – М. : Логос, 2014. – 125 с.

5. *Гузнер, С. С.* Адаптация библиотек: подходы, методы, модели, практика : науч.-метод. пособие / С. С. Гузнер, Л. А. Кожевникова, О. В. Макеева. – М. : Либерея-Бибинформ, 2013. – 159 с. – (Серия «Библиотекарь и время. XXI век» ; вып. 145).

6. *Гусева, Е. Н.* Инновационное развитие библиотечно-информационной сферы страны на современном этапе / Е. Н. Гусева // Библиотечное дело – XXI век. – 2008. – № 2. – С. 24–45.

7. *Дворкина, М. Я.* Как долго длится инновация? / М. Я. Дворкина // Библиосфера. – 2009. – № 4. – С. 15–18.

8. *Качанова, Е. Ю.* Инновации в библиотеках / Е. Ю. Качанова. – СПб. : Профессия, 2003. – 317 с.

9. *Клюев, В. К.* Маркетинговая парадигма современных публичных библиотек / В. К. Клюев // Библиотечное дело. – 2015. – № 3. – С. 14–19.

10. *Кувшинова, М.* Управление изменениями. Научно-методическая деятельность центральной библиотеки региона / М. Кувшинова // Библиотечное дело. – 2014. – № 23. – С. 32–36.

11. *Пол, Р.* Измерение качества деятельности библиотек / Розвитта Пол, Питер те Бокхорст / Рос. гос. б-ка ; пер. с англ. и науч. ред. Г. А. Кисловской. – Стер. переизд. – М. : Пашков дом, 2010. – 316 с.

12. *Сидорин, В. В.* Маркетинг – нечуждое понятие для современной библиотеки / В. В. Сидорин // Библиотечное дело. – 2015. – № 3. – С. 20–22.

13. *Смирнова, О. Е.* Самооценка деятельности как основа эффективного управления библиотекой / О. Е. Смирнова, С. А. Тарасова, З. М. Саенко // Библиосфера. – 2015. – № 4. – С. 28–33.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

14. Соколов, А. В. Библиотечная маркетология как библиотековедческая дисциплина / А. В. Соколов // Библиотечное дело. – 2015. – № 3. – С. 2–9.

15. Чаднова, И. В. Методическое обеспечение деятельности российских библиотек по обслуживанию мультикультурного населения / И. В. Чаднова // Информ. бюллетень РБА. – 2014. – № 69. – С. 116–119.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Пералік рэкамендаваных сродкаў дыягностыкі

Для дыягностыкі прафесійных кампетэнцый, выяўлення ўзроўню засваення ведаў і ўменняў па дысцыпліне рэкамендаваны наступны інструментарый:

– падрыхтоўка прэзентацый;

– падрыхтоўка і правядзенне пісьмовых кантрольных работ (заданняў);

– напісанне рэфератаў па асобных раздзелах дысцыпліны;

– напісанне дакладаў на навуковыя канферэнцыі па асобных тэмах дысцыпліны;

– вуснае апытанне студэнтаў на семінарах па распрацаваных тэмах;

– залік;

– экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае работу з навуковай і вучэбна-метадычнай літаратурай, вывучэнне студэнтамі асобных пытанняў дысцыпліны, падрыхтоўку да семінарскіх заняткаў і экзаменаў.

Самастойная работа выконваецца ў любой рэкамендаванай форме па раздзелах: «Асновы бібліятэчнай інаватыкі», «Навукова-метадычная дзейнасць у сістэме інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту», «Бібліятэчная статыстыка як сродак аналізу дзейнасці бібліятэк» па адной з тэм, якія прыведзены ніжэй. Яна павінна мець тытульны ліст, асноўную частку і спіс літаратуры.

Тэматыка самастойнай работы з'яўляецца абавязковай, але студэнт мае права звузіць ці пашырыць абраную тэму. Пры напісанні работы можна выкарыстоўваць літаратуру па курсе.

Формы выканання самастойнай работы:

– напісанне рэферата (не менш 12 старонак);

– распрацоўка візуальнай прэзентацыі (не менш 12 слайдаў);

– распрацоўка аўдыявізуальнай прэзентацыі (не карацей за 2 хвіліны дэманстрацыі).

Прыкладныя тэмы для самастойнай работы

Раздзел I. Асновы бібліятэчнай інаватыкі

1. Асноўныя кірункі інавацыйнай мадэрнізацыі бібліятэчнай галіны.
2. Праблемы і прыклады інавацыйнай дзейнасці бібліятэк (айчынны і замежны вопыт).
3. Сацыяльныя аспекты інавацыйнай дзейнасці.
4. Прычыны антыінавацыйных паводзін і метады іх нейтралізацыі.

Раздзел II. Навукова-метадычная дзейнасць у сістэме інавацыйнага бібліятэчнага менеджменту

5. Дыскусійныя пытанні метадычнага забеспячэння дзейнасці бібліятэк.
6. Метадычны маніторынг як сістэма бесперапыннага назірання за функцыянаваннем бібліятэкі і яе асобных падраздзяленняў.
7. Метадычныя дапаможнікі ў дапамогу дзейнасці бібліятэк.
8. Кіраванне інавацыйнымі працэсамі ў бібліятэках.

Раздзел III. Бібліятэчная статыстыка як сродак аналізу дзейнасці бібліятэк

9. Паказчыкі эфектыўнасці работы бібліятэк.
10. Стандарты ў галіне бібліятэчнай статыстыкі (параўнальны аналіз).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

ІНАВАЦЫЙНЫ БІБЛІЯТЭЧНЫ МЕНЕДЖМЕНТ

Тыпавая вучэбная праграма
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-23 01 11 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці
1-23 01 11-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (менеджмент)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2017. Фармат 60х84 1/16.
Папера офісная. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,39. Ул.-выд. арк. 0,89. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2016.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2016.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.